Број 30. У Новом Саду, у четвртак 10. фебруара 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Сел.

После дужег седења у мрачној соби и лојана свећа — шири јаку светлост. Бар тако се учини оку навикнутом на мрак.

Када је после Банфија дошао на владу Сел и истакао начело: закон, право и правда одахнуше многи. И Сел је поносно пошао напред свуда, спомињући своје начело и бранећи сваки свој корак њиме. Но на брзо се показа, да је начело Селово лојана свећа. Па када неки осећајући се савременицима народа, код којих давно већ доба елекрицитета влада, почињу бити незадовољни, чујемо Села где наглашује, да његово начело треба да послужи ону исту идеју, која је пре њега раширила – мрак. И рече, где није потребна енергија, да се „државна идеја“ изврши, онде је она — насиље, где се икако може лепим треба, иначе је ту „оправдана енергија“. Мени је то толико исто, колико: где није потребно радити сасвим у мраку запалимо свећу, а кад буде потребно лако је њу окренути од оних — којима не ћемо да светли.

Није се томе ни много чудити. Да је обратно, морали би се пре чудити.

Ко хоће у рату да забрани пљачку, тај не сме ратовати с најамничком војском. А још мање се може надати, да ће то заиста спровести, ако је и сам ђак најамничких — ђенерала.

Ако је Сел заиста имао намере, да спроведе своје начело, требао је и морао је учинити радикалних промена у војсци којом он радити мисли. Промене, које је он учинио јесу кап у море, или можда још пре промене спољашњег изгледа ради.

И на крају крајева нама изгледа, да ћемо баш ми бити они, од којих ће се запаљена свећа често окренути, и који ће врло много и опет у — мраку бити. Признајем, тешко ће нам бити, али сам уверен, да и онима не ће добро бити, на које ће сва светлост окренута бити.

Јер не сме се заборавити то, да ми сви живимо и развијамо се као једна целина. А знате ли, шта бива са телом, на коме се једни делови сувише, на штету осталих негују и развијају? Док сувишно развијање неких траје, дотле други крњаве, али после тога неминовно мора наступити процес, да тело, које ови неједнаки делови сачињавају — пропадне.

Ово је, како изгледа, Сел заборавио.

Б Б—ћ.

Нови Сад, 9. фебруара.

Босна и Херцеговина — анектиране. Изашла је 138. свеска великог дела: Az osztrák magyar monarhia rà ban ès kép ben. (Аустро-угарска монархија у речи и слици.) То је дело поникло под заштитом умрлог престолонаследника Рудолфа, а сада под заштитом: надвојвоткиње Стефаније. У томе делу, које је сад допало поглавито Јокају у руке, излази у 138. свесци па на даље у 17 свезака: „Босна и Херцеговина“. Том је делу цел, да опише Аустро-Угарску монархију и њене народе. И ми се са чуђењем питамо, шта ће ту Босна и Херцеговина? Од кад су те покрајине делови Аустро-Угарске монархије? — Ми видимо само то, да су Јокаји и Бењамин Калај већ анектовали Босну и Херцеговину. (У пројекту се каже, да је овај део: „Босна и Херцеговина“ написан и састављен под надзором Калајевим).

Овим је прекорачен делокруг, програм и цел књиге, који је постављен од почетка, те то треба и да се обележи и — осуди.

Што се тиче самог дела (до сад су изашле прве три свеске) налазимо међу писцима само страна имена. Само је Милена Прајндлсбергер, рођена Мразовић написала опис предела. О народу Босне и Херцеговине написао је Карло Сакс, министарски саветник.

Каже, да по најновијој статистици (од год. 1895.) има Босна и Херцеговина 1,591.036 становника. По народности припада већина становника југословенским племенима. Има само 5.729 шпанских Чивута, даље становника разних народности, који су се доселили после окупације, и насељеника из Немачке из најновијег доба. (Преко 1.600).

Но и јужно словенско становништво није чисто, јер не само да је помешано са илирском крвљу, но и са крвљу Османа, који су 400 година владали у Босни и Херцеговини.

Дакле владали! И онда разуме се, има туђе крви, те је то неки нарочити народ. А у коме народу нема помешане туђе крви.

Нигди се не спомиње да има Срба. Јер се вели: 548.632 Мухамеданца, 673.246 православних и 334.142 католика.

То је — народ. Дакле сигурно босански народ, који припада јужнословенским племенима.

Дакле по овој књизи судећи, Аустро-Угарска је анектирала Босну и Херцеговину и у њој народ разне вере, који припада јужно-словенском племену.

Ето, шта све не учинише Јокаји и Калај. Само дабогме — на папиру.

Виша трговачка школа у Прагу професора Екерта.

Читајући чланке у „Застави“ о стварању трговачког удружења у Војводини — паде ми на памет српска трговачка омладина, која се учи у Бечу, Пешти, Љубљани и другим туђинским местима, напајајући се туђинским духом, а кад сврши те школе, знаде мало, или ништа, да то знање примени на практични рад.

Са тога разлога науман сам да скренем пажњу српског трговачког света — на извор знаности и радиности трговачко-индустријске — на Праг, престоницу братскога нам ческога народа.

У Прагу има више трговачких школа, али од свију одваја се „виша трговачка школа професора Екерта“, у којој има ђака до 160 У тој школи предаје се по најмодернијој методи. У заводу има 8 професора и две предавачице женскиње. Имао сам прилике да се осведочим о узорном реду у школи и вредноћи ђака У школи његовој има на 70 женских ученика. Има ту и Чеха и Немаца. Екертова школа најчувенија је у целој Ческој и Моравској. Новчани заводи и банке пружају првенствено право оним ђацима, који сврше Екертову вишу трговачку школу.

У његовој школи предаје се на немачком, ческом, енглеском и руском језику, а на случај, да би се пријавило најмање 20

ПОДЛИСТАК.

СРБИ БЕЧКЕРЕЧАНИ У ЗАЈЕДНИЦИ.

Нова година донесе В. Бечкереку стару заједницу и слошки рад.

Па, који Бечкеречанин не би ову рад ст јеком растурио на све стране Српства, кад се вијне натраг у недавно прошла времена, те види ограду православља порушену, преко које прелажаху вуци у тор стада православна?! Тада православље, тај џиновски стуб, на који се ослања Србиново србовање, пољуљан беше таласом заносне таштине, која рађаше пусту неслогу, а из које пониче зар јеретичка вера назаренска.

Уграднуличкој четврти, у некадањој лаври, пуној светиња, где се миомирни мирис засађене шумице распростире напајајући праверне силом божанства, а у манастиру »Рафајила« божјега угодника, за 200 година поникоше на ме ту шуме беле кућице, а малу црквицу замену, вољом вредних богоугодних становника, с уздигнутим звоником богомоља красна — но име »манастир« оста још све до данас. Па баш у том манастиру, многих кућа погасише се кандила, утрну воштаница умукнуше песме христова рођења и песме радосница христова васкрсења. Угаси се бадњак и не поздрављa се румен сунца на уранку са »Христос васкрсе«. Наста тмина и зачу се уздисај. Ти манастирски становници, растројени силом песимистичких пропозедника, а као стадо без будна пастира свога заблудело је у јеретички мрак, те припали жижак назаренства, да се загреје душевно, и приправи блаженство.

Брат брата на славу не зове, јер се крсно име не слави! Кум куму крштење не јавља, јер се не крсти тајном духа светога. Мајка спаси дарова не справља, нит јој синак кићене свате зове, јер се не држе обичаји лепи. А када се са звоника »достојно« оглашује, не рсти се знамењем православља, јер се не светкују божји угодници!

И настадоше по манастирско православље тешки дани, јер му чувари, недостојни позиву, заблудама заслепљени пироваше, док назаренство све то већма корена хваташе. И гле! У најодсуднијем часу, у часу најгушћега мрака, показа се пун младалачке снаге и очинске љубави апостолски наследник Јована Златоуста.

Звона забрујаше са звоника манастирске цркве. Но з. ман. Црква беше празна. Проповед из уста млађана проповедника лупаше се о зидине божјега храма, те се губила одјеком, јер не беше уха да чује. Заман красота, сјај, славопојне песме и беседе — црква оста празна

Но проповедник овај дорастао светом позиву своме, не клону духом, већ то већом вољом још, пун идеала обнављаше цркву у народу, цркву живу. Када сабраћа његова одмор уживаху, те по варошким углађеним стазама разоноћаваху се, тада овај слуга божјег олтара као прави бранилац православља, глиба гази по манастирским улицама, те из куће у кућу, до мркле ноћи, обара шибље назаренске таштине, те засађује дрвље св. православља, надајући се плоду беријетном. Рад беше мучан! Многе породице при ступању овога избраника апостолског у дом, дочекиваше га оборених очију, те га не удостојише ни погледа. Но ово не сметаше духу његову, пуном идеала, већ млађаном снагом делаше све то живље и вољније. Плач и јецање Назарена не помутише узвишени дух његов, но га све већма подупираше у подузећу. И после четир-годишњег мучног и непрекидног рада на св. Заведење, а са амвона манастирске цркве одјекнуше из уста млађана свећеника милозвучне речи: »Браћо моја драга, обузети тугом и теретом, а бриж ним челом, сакупљени пријите свештенику вашем«! — Проповед се низаше кано бисер, праверни стајаху засенути светом божанственошћу пред свећеником својим, а у оку млађана проповедника заблисташе сузе радосница.

Но тада громки глас свећеников не одбијаше јеком о црквене зидове, јер ова беше препуна богобојажљива народа Цељ беше постигнута, но да ли је тиме и рад свећеников био довршен? — Не. Сад тек потоком потече апостолско делање, чија светиња запљускиваше до најсиромашније колибице.

У данима када народ предупређен беше своје пољске послове вршити, као и у зимњим и празничним данима, свакад би у извесно доба по подне огласило звоно са звоника манастир-

Срба ђака, предавало би се и српски. На захтев родитеља српских ђака, створио би се за њих интернат, у коме би за све: учење, књиге, храну, стан, прање, а евентуално и одело би добијали за месечних 35 форината.

Предаје се, крај једноставног немачког, двоструког талијанског и американског књиговодство, математика у теорији и пракси, трговачка географија у свој опширности, стенографија, калиграфија, шире трговачко право, разлике о познавању робе и т. д. кореспонденција на разним језицима и језици страни. У заводу ће бити Срба наставника.

У ову школу може се уписати ђак у које доба године хоће, а успех његов зависиће од марљивости његове.

Што је најглавније, ученицима Екертове школе отворене су разне фабрике у из весне часове, куда их професори воде и објашњавају им у пракси оно, што у теорији уче, како би, по свршетку школе могли корисно своје знање у пракси да примене.

Ми би Срби имали двоструку користи, што би ђаци, који би изашли из више трговачке школе Екертове, могли користити не само својим родитељима, него и своме народу — сузбијањем туђинске најезде. Материјал је основ за умно и материјално развијање појединаца и народа, а да се то постигне — требају српски родитељи да шаљу своју децу у Праг, да на врелу знаности трговачко-индустријске постигну оно, што им у животу треба, да једанпут и ми постанемо у економско-господарском погледу неодвисни од странаца, за чим и Чеси теже, а који су за не пуних 60 година у неколико и постигли.

Ко год знаде, да је у Ческој развијена индустрија и радиност, тај ће и то знати, какву ће му корист поцрпсти деца, за се и за народ, учењем у Прагу, а нарочито у интернату Екертову под строгим надзором његовим.

Ја сам рекао своју, а на Србима је, да то и остваре. Све се може, кад се хоће.

У Златном Прагу, 7. фебр.

Ник.

Политички преглед.

Из угарског сабора. У угарском сабору све једнако тече расправа о народносном питању. То питање нису изазвали народносни посланици, њега је истакао дух времена. Политичари осећају, да се у тој ствари мора што учинити. Само би једни хтели силом, други лепим, т. ј. бар лепим — начином.

У последњој седници је говорио Јосиф Веси. Замерао је народносним посланицима што не иду у разне странке угарског сабора, но стварају посебне народносне странке. Нек иду, где ког начело вуче: у владину странку, пучку странку, крајњу левицу. (На то је Лајош Олај узвикнуо: Нами не требају!) Говорник је признао, да неки у сабору држе да је народносна политика, политика о народностима, а неки држе, да је народносна политика, политика против народности. Он држи са министром-председником Селом. Да је то политика о народностима, а не против народности. Свакојако — лепши начин!

Српске петиције пред сабором Хрватске и Славоније. Из Загреба јављају на све стране, како је бану Хедерварију пошло за руком, да својим говором у сабору задовољи Србе и Хрвате. Може бити, да је у истини задовољио посланика Мажића, али да је задовољио српски народ, то у истини није По извештајима који нами стижу из Хрватске и Славоније, Срби су управо пренераженi онаким предлогом одборовим, уз кога је стао и српски клуб, а тај је предлог и усвојен.

Енглеска и Русија. Државни секретар за Индију Хаминт изјавио је у енглеском сабору, да је влада добила са више страна вести, како је Русија у средњој Азији појачала своје трупе. Односи индијске владе са емиром авганистанским задовољавају. Подсекретар Бродрик изјавио је, да је енглеска задовољила захтеву руске владе, да Русија постави конзулат у Бомбају. Али ће онда имати Енглеска права да тражи конзулат у Тифлису. Међутим Русија још није именовала конзула за Бомбај.

Речко питање. Угарска влада заварава Хрвате овим питањем као децу на шарено јаје. Река је по уставу само своја, а својатају је и Хрвати и Мађари. И кад би озбиљније погледали, видели би, да Мађари не ће лако допустити, да ово једино угарско приморско пристаниште падне под управу Хрватске и Славоније Државноправнога права не мисле се одрећи они у Будимпешти никако, и ако су вољни због спора између градске муниције и будимпештанске владе, да у автономном питању попуштају до краја. Међутим, ово попуштање не може да задовољи хрватску опозицију, која на основу нагодбе присваја Реку у државно-правном питању Хрватској и Славонији. Зато, угарска влада, да духове примири, заварава их шареним јајетом. Пушта брзојаве у новине, да ће се речко питање наскоро решити, и то тако, како ће задовољити државним и месним интересима Реке. Може ли ово задовољити хрватску опозицију?

Против клерикала. У италијанском земаљском сабору је интерпелисао један од посланика владу, шта мисли чинити она против клерикалне странке, која је против јединства државног. Министар правде је изјавио, да признаје, да ово питање има свог значаја. Влада, вели, непрестано пажљиво прати рад клерикалне странке, а нарочито оне црквене личности, што уживају државна добра. Но треба разликовати клерикале од католика, од којих клерикали чине политичку странку. Упућени су државни одветници, да свака четири месеца чине пријаве о кретању клерикала и да с префектима заједно пазе на рад удружења клерикалних на пољу привреде и васпитања. Министар најзад изјављује, да влада не ће капитулирати пред клерикалима.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Све новије вести са бојишта тако су замршене, да је врло тешко, управо немогуће себи представити иоле вернију слику. Поред тога још долази и то, да сва она места, која се спомињу у тим вестима не може човек наћи чак ни на најновијим мапама, које је издало енглеско министарство.

Но једно је јасно, а то је, да се Бури повукли на друм према Блемфонтену, да се ту утврђују на згодним позицијама, да дочекају непријатеља. По свима вестима до сада јасно се види, да се Бури повлаче у највећем реду и шта више изазивају чаркања, која наносе штете Енглезима.

Ово као и много друго најбоље нам сведочи, да Робертс не може говорити још ни о каквом стварном успеху. Нема сумње да је ослобођење Кимберлеја уздигло унеколико дух у енглеске војске, али то је све. И војни кругови енглески увиђају ово, само што ослобођењу Кимберлеја приписују мало већу важност, јер називају то једним већим успехом. Но одмах додају, да се о завршетку рата за сада још не може говорити. Сад тек настају по енглеску војску огромне тешкоће и сада ће тек настати крвава борба.

Продирањем енглеске војске на непријатељском земљишту настају по Енглезе доиста ужасне тешкоће. Енглеска стална веза биће изложена непрестано непријатељском нападају, и целим путем требаће јака одељења постављати, која ће ову везу чувати.

Ратна тактика је ступањем енглеске војске на непријатељско земљиште промењена. Бури су отпочели такозвани „мали рат“. Повукли су се испред главне силе енглеске војске, ал су заузели на разне стране згодне положаје, одакле ће отимати Енглезима рану и муницију, непрестано их узнемиривати, па чак у згодним тренуцима одлучно нападати.

Пут што га генерал Френш има да превали до Блемфонтена износи 110 миља. Ту нема железничке везе и Френш мора сву рану и џебану своју да вуче на волови. Запрега мора бити врло јака а одмицање врло споро, јер је пут врло неподесан за брже напредовање војске. И тако ће Бури имати вазда згодних места а и доста времена, да Енглезима задају јаке ударе.

Да пак бурска војска није слаба и да јој дух није сломљен, најбоље се види по томе, што су јака одељења енглеске војске већ у неколико маха покушавала, да Кронжовој авангарди пресеку пут. Но све то беше узалуд. Па и девета дивизија, која је стигла енглеској војсци у помоћ не мога учинити ништа. Кронжу је пошло за руком, да се у најбољем реду повуче, и да односе собом храну и муницију и топове. Његова авангарда бори се са таковим успехом против енглеских нападаја да је чак овима наносила велике штете.

Осим тога сам генерал Робертс јавља, да не може даље. Не зна тачно где је непријатељ, а умал' што га овај није увео у клопку. Не познаје ни терен, те за то мора застати.

Оно истина причају енглески извештаји, да је Френшова војска отела Кронжу на 100 транспортних кола. Но овоме се не сме приписати никаква важност. Без сумње ће то бити магазе, што су их Бури имали код Кимберлеја, па кад су се одатле повукли, они их оставише као непотребне и да им не би у узмицању сметале.

ске цркве, позив паствe верне на проповед И тада је, место крчми и рогљу, похитала омладина у цркву манастирску своме свећенику, да је поучи моралу, да је упозна с црквом и сјајном прошлошћу српском, а духовно је поткрепи. А када се ова омладина растајаше са овог дневног богоугодног састанка, тада пуни задовољства свакоме причаху поуку, што је собом донесоше са црквеног састанка.

Па какав плод донесе овај узвишени рад? Назаренство застаде, љубав народна својим жаром загреваше врла свећеника, и не беше православне куће у Бечкереку, где са највећим пијететом не помињаше име манастирског свећеника, уваженога господина Жарка Стакића. Рад и врлине његове одсинуше и до узвишеног места предпостављене власти своје, која му призна ретку ревност и назва га примером православног свећенства. Епископ Никанор у присуству овог ретког свећеника, честиташе Бечкеречанима на овакој срећи по православље, надовезујући, да се и сам радује, што ће достојног заменика имати већ онда остарелом и оронулом проти. Бечкеречани се тада дичише, и мал те не понесоше, јер вероваху, да се владичина не пориче. Ово беше достојна награда за онаке труде узор свећеника, и он беше спреман и задовољан, пун заноса за узвишени позив свој, оран и вољан за сваки племенити рад, не презајући ни од каквих тешкоћа. И не по траја дуго, па да се владичина реч испуни Након те значајне посете на 6 месеци, упразни се смрћу столица бечкеречког протопресвитерата.

Овдашњи Срби пуни уверења, да се света реч не пориче, пренуше око тога, да се протопресвитератско место попуни, е како би што пре видљива знака љубави и поштовања могли указати своме узор свећенику, постављајући га на одлично место свештенства. — Но и овде као свугде, породи се злоба, завист и пакост. Разни створови на разне начине тражише, из славољубља или пакости, да осујете намеру огромне већине!

— И осујетише . . .

В. Бечкерек је добио проту у лицу свештеника господина Ђуре Страјића. Наста неслога, мржња и освета, но сад не само у манастиру, него између свију Срба Бечкеречана. Кум кума не поздравља, син се крије испред оца, пријатељ од пријатеља.

Но чврста воља и узвишени дух свећеника господина проте Ђуре Страјића одржао се на достојној висини светог му позива, те својим ремек-проповедима утишао је запљускивање страсти, а народ му уважи рад тиме, што је сакупљен око свога љубимца поп-Жарка, корпоративно пожелео своме протопопу срећну нову годину, пружајући му маслинову гранчицу, пуну љубави и слоге као проповеднику исте.

Од то доба је, све што беше разбраћено, опет у једном колу, у једној заједници да радимо с народом за народ

Србољуб.

Од много је веће важности, што су Бури отели Енглезима још већи број ране, муниције и марве (на 4000 волова). По Енглезе је ово врло судбоносно, јер услед готово никакве споне везе и услед оскудице у рани, за њих је то врло тежак губитак. Треба имати на уму, да од Капштата до Модер Ривијера има 623 енгл. миља; да у Капу има још доста бурске војске, која на овој грдној даљини увек може лако пресећи енглеску спону везу, и онда ће одједном у енглеском логору настати очајно стање.

И у војним круговима енглеским потпуно добро свађају ствар, кад веле, да прво треба истребити Буре из Капа, па онда потући војску генерала Кронжа, и тек онда би се могло говорити о стварном успеху.

Но како су Бури отпочели мали рат, то ће настати силна изненађења по енглеске генерале, свет ће изненадити многи неочекивани догађаји, но на крају ипак ће бити резултат, да ће Енглеска претрпети пораз и изгубити јужну Африку.

Из Натала јављају, да Булер покушава и по четврти пут да ослободи Ледисмит, у коме је услед болести и глади настало очајно стање. Но и ако борба траје већ скоро недељу дана, успеха није могла пожњети. Из садањег његовог нападаја јасно се види, да су га пређашњи порази у многом поучили. Булер не срља више слепо напред, већ полако греди стопу по стопу. Но јасно је, да стварна успеха не ће пожњети.

Да је овај рат већ до сада стао Енглезе грдних жртава, види се и по најновијој званичној листи енглеског војног министарства. По тој листи енглески губици износе до сада 10.515 људи. И то 1629 мртвих, 5430 рањених, 2893 заробљених и 563 умрлих од заразе. Но нема сумње, да су губици ови далеко већи. Неки рачунају чак 60% више

Српско народно позориште.

Уторак, 8. фебруара гледасмо: **„Досадан свет“**. Шаљива игра у 3 чина. Написао Е. Паљрон. С Француског превео М Р. Поповић.

Ово је чисто париски живот. У салону грофице де Серанове искупља се тај »досадан свет.« Држе се предавања »о Будизму« о нагону, читају се драме, а ко хоће да се креће у том свету, мора говорити о књигама, које никад није прочитао

Па опет наука је овде само маска. Испод мире, сто ђавола вире. Ко загледа дубље у тај »досадан свет« види, да он није тако досадан. Читају се пажљиво новине јер оне бележе, који је великан на самрти. Господа која се купе у салону грофице де Серанове, сви би на његово место. Ако ко хоће да постане префект мора се показати уман или бар пријатан у грофичину салону. А она је жена од уплива Од глупа мужа умела је да направи министра. Сад хоће да изгура сина на висину. Писац нам показује сву празнину и шупљину тог света.

Може се већ помислити, да и предавања о платонизму нису тако платонске природе, него да има и љубавних писама и стискивања руку.

Ово је околина у којој се догађа заплет. А тај заплет заплео је напослетку у загрљај грофичина сина, са његовом пупилом Сузаном де Вилијеровом.

Безазлено младо девојче, Сузану де Вилијерову играла је гђа Милка Марковићка са потпуним успехом. У тој лепој, згодној улози имала је прилике да покаже сву своју вештину. и показала ју је у великој мери те изазвала опште допадање. То се допадање није огледало у тапшању, али је одржавало публику у сталном расположењу.

Гђа Вујићка играла је војвоткињу де Ревиљеву јако погодно и много је припомогла да глумлење постигне успех. А то су учиниле и госпође Бакаловићка, Лукићка, Васиљевићка и остале.

И мушки су се држали скроз добро. Г. Васиљевић и Спасић, Тодосић и Марковић, а и остали у мањим улогама били су на свом месту.

* *
*

Господин и госпођа Лукић позвани су у Сарајево. где ће у српском позоришту гостовати у неколико представа Прва представа биће већ сутра у четвртак, где ће играти г. Лукић у »Циганину« насловну улогу. У другој представи ће играти госпођа Лукићка насловну улогу у Балканској царици, а г. Лукић кнеза Дејана. Ко је у овим улогама гледао господина и госпођу Лукић, (а ко их није гледао ?!), уверен је, да ће Сарајево стећи о њима и нашем народном позоришту најбоље мишлење.

Вести из места и са стране.

Помоћ од народне скупштине. Народна скупштина у Србији одредила је и краљ је решење потврдио новчану помоћ из државне благајнице од 600 динара годишње Божици Јовановићки, матери пок. Владимира М. Јовановића, бив. професора и српског књижевника.

Забава у Будимпешти. Беседу са игранком приређује српска академска омладина у Будимпешти у корист „кола младих Срба“, у недељу, 20. фебр. (4. марта) 1900. у дворници „Рojала“. Цене улазницама: 4 круне за особу, 10 круна за породицу. Почетак тачно у 8 часова у вече.

Беседа. Пишу нам из Карловаца: Ко је имао прилику да долази у Карловце на беседу гимназијску, тај је могао видети, да се овде негује српска песма више него на икојем месту и тај се могао похвалити, да је чуо певање, какво се никад нигде не извађа. Карловачки су ђаци били још од пре на гласу са свога певања, али сад су још на већем гласу. од кад имају за свог врсног коровођу г. Душ. Котура, свршена конзерватористу. Програм је био као и сваке године скроз српски. Прво отпеваше ученици од Дм. Бортњанског: „Скажи ми, Господи,“ — —(из 38. псалма стих 5, 6, 7, 11, 13, и 14) тако прецизно и са таком лакоћом, да су нас заиста задивили. (Овај комад је врло тешко певати; у нашим крајевима певало је само у Београду Мокранчево друштво). Не зна човек чему пре да се диви, да ли висини сопрана, лепоти и умиљатости алта или дубини и јачини баса. Са необичном лакоћом прелазе из fortissima у piano и обратно, и у опште се види, да је велик труд положен око песама, што треба приписати труду г. Котура. Затим је одсвирао Б. Ј. на гласовиру од Mozarta „Турски марш“ и Маринковићево „Српско народно коло“ доста добро, колико може почетник извести, премда су ово за почетника доста тешки комади. Трећа је тачка била „Падајте браћо“ од Havlasa. Ова је песма са бурним аплаузом дочекана и поздрављена. Затим отпеваше ученици Маринковићево „Хај“ такођер на велико задовољство публике. Пето, отпеваше „Уломак“ и осмо „Славују“ од Толингера. Кад би упоредили „Скажи ми, Господи — —“, „Уломак“ и „VI. Руковет“ од Макрањца, не би могли одредити, која је од тих песама најбоље изведена. Седма је тачка била „Приморски напеви“ и „Македонски напеви“ особито нам се допао први комад. Последња песма беше „Збор сељака из опере „Prodana nevesta“ од Smetane. У овој као и у песми „Падајте браћо“ приметили смо, како ученици све песме певају са осећајем, те тиме дају душу свакој песми. Од гласова најјачи су сопрани, алтови и басови а мало слабији је тенор. Још би требало да карловачке гимназисте имају свој оркестар, па онда таке беседе не би било нигде. Junius.

Политичко убиство у Букурешту. Букурештанској полицији једва је пошло за руком, да нагони убицу Илијефа на признање. Илијеф је признао, да стоји у вези са софијским и охридским тајним бугарским одборима. Русу Фитовском било је пошло за руком да прозре у тајне охридског и других бугарских тајних одбора. Многе чланове ових одбора затворила је за тим турска власт. У тајним одборима испитавали су за издајником и сумња је пала на Фитовскога те га одмах осудише на смрт! Али овај је назирао опасност и од једном нестао. Илијеф и четворица још беху одређена да трагају за Фитовским. Они су обишли многе вароши, док у Русцини није Илијев дознао да је Фитовски у Букурешту. Одмах је и Илијев дошао у Букурешт и помоћу ђака Трифанова ушао у траг Фитовском. Трифанов му је још и указао на прилику када да нападне на Фитовскога. И тако заказаног дана Илијеф се намерио на Фотовског и ударцом сикире убио га је. Ствар ова подигла је врло велику прашину, и нема сумње да ће се разсветлити тајне скривених одбора бугарских, од чије зликовачке руке погину до сада и многи угледни и виђени Србин у Ст. Србији и Македонији. Жалост је само што су турске власти труле и поткупљиве, те ће их бугарски дукати и овога пута заслепити, да не спроведу строгу и праведну истрагу. А зликовци ће и на даље претити животу честитих људи.

Беседа с игранком. Српска занатлијска певачка задруга у Земуну приређује у недељу 13. (25.) фебруара 1900. у просторијама „Гранд-Хотела“ беседу с игранком у корист друштвене благајне. Добровољни прилози примају се са захванношћу. Почетак тачно у 8 сати у вече.

Читуља. Данас, у среду, око 10 сах. пре подне преминуо је један од највреднијих и најинтелигентнијих штампарских радника. Умро је Аца Лазаревић, после дугог и тешког боловања, у 52 години свог живота. Покојник је највише слагао за Матичин „Летопис“ научне чланке, јер је знао језике: немачки, грчки, латински и старо-словенски. Покојник је рођен у Новом Саду, а радио је као штампарски радник пуних 35 година. Радио је у Будимпешти, а од 1877. године у штампарији дра Светозара Милетића. Био је више година председник „Дружине типографских радника у Нов. Саду“, а неко време и благајник истог друштва. Иза себе је оставио ожалошћену удовицу и двоје деце. Укоп ће бити сутра, у четвртак, после подне. Као радник беше пок. Аца вредан, а као човек врло добар друг, брат и пријатељ. Мир пепелу његову и вечна му успомена!

Намештен мост. Данас, у среду у подне намештен је понтонски мост међу Н. Садом и градом Варадином.

Једно девојачко удружење. Веома занимљиву вест јављају из Штокхолма. Пре двадесет и пет година, установиле су тамо шест школских девојчица удружење у ту сврху, да ручним радом својим дођу до новаца, те да овај употребе на потпомагање својих сиротних другарица. Свршене своје радове су продавале девојчице својим познаницима и родовима. Прва година већ показала је леп успех. У благајницу је утекло сто педесет круна, за које су купили одела за своје сироте другарице. Из године у годину растао је број чланова удружења све више и више, па је према томе растао и приход. Године 1882. подигло је удружење сиротиште у коме је седмично три пут много сирото дете добивало топал ручак. Многе сиромашне породице су добивале припомоћ од удружења, а многе сироте ученице су помоћу удружења постале учитељице. Пре три године подигло је друштво болницу за сироту децу, у којој је двадесеторо деце нашло склониште и потпуну негу. Удружење ово још и данас путем базара и концерта долази до новаца и чини многа добра. Капитал установе оних шест девојчица толики је данас, да удружење хоће да подигне ново хранилиште, у којем ће више стотина деце моћи да се негује. — То су учиниле шест малих девојака. Хеј, кад би се на њих угледале и оне небројене мале другарице њихове по свету!

Пољска омладина и Словенство. Академско друштво Словенаца у Бечу „Словенија“ позивала је сва остала словенска друштва на прославу стогодишњице рођења словеначког песника Фрање Прешерна. Тим поводом разнеле су новине вест, да је пољско академско друштво у Бечу „Огниско“ одговорило: Ми нисмо Словени, па вас молимо, да нас у будуће с таким стварима оставите на миру. — Сад ту вест „Словенија“ исправља и вели, да од „Огњинска“ није добила никаква дописа у ствари Прешернове прославе. Колико познајемо рад пољских првака у Аустрији, не би се многи изненадили онакој изјави. Тим је пријатнија ова вест „Словеније“ за Словенство. Но никако није угешна, јер никакав допис ни одзив од стране Пољака свакако не показује их у најлепшој боји.

Несрећа од петролејске лампе. Једном загребачком листу јављају из Срема, да се у Кленку десио ужасан случај са ратарем, Томом Илићем. Кад се овај вратио из шуме кући, хтео је да напуни лампу петролејем. Лампа је горела и кад је сипао у њу петролеја, упали се петролеј у јабуци и лампа са распукне, а пламен захвати Томино одело. Он истрчи напоље, да га угаси, али се сети, да су деца остала у соби, па се врати да њих спасе, јер је ватра ухватила собни намештај. Он је децу избавио, али се дотле толико испекао, да је умро у великим мукама.

Баба Ђурђија. У Србији селу Селевцу, у срезу јасеничком, округа подунавскога, преминула је 30. јануара о. г. једна ретка српска мајка, баба Ђурђија, жена пок. Станоја Властића, бившег тамошњег трговца, у сто десетој години старости. Покојница је оставила два сина, две снахе и три унука са њиховим супругама, 23 праунука и 7 прапраунука, дакле свега 40 душа. Баба Ђурђија је оставила једну живу кћер, која има 11 душа свога порода. У првоме устанку овога века баба Ђурђија је имала 12 година и знала је причати многе појединости из тога времена, као и из доцнијега. Нека је лака земља стодесетогодишњој Српкињи баба Ђурђији!

Срећан брак. У једном америчанском листу изишао је овај оглас: „Изгубио се, побегао или су украли једног човека, кога сам доста слаба била у једном слабом тренутку узети за мужа. Лепе је спољашњости и слабе телесне конструкције, али ипак зна доћи кући ако киша не пада и не сретне

се случајно са каквом лепом, младом девојком и понуди јој кишобран. Одзива се на име Џон. Последњи су га пут видили у друштву Јулије Харисове, коју је руком обгрлио око паса и изгледао је као луд. Ко овог јадника ухвати и неповређеног кући донесе, да га казним, зваћу га на тој. — Хенријета Шмит“.

Шта је са Андреом. Берлински лист „Локал анцајгер“ добио је из Штокхолма најновије вести, које се у Отови шире о ваздухопловцу Андреу. Прошлог октобра је више ескима дошло у Курхилфарт и ту причало, да су оне беле људе, који су слетили с неба, убили прошлог пролећа разбојнички ескими. Шт више речени ескими изјавили су и то, да су видели остатке ваздушне „гомбе“ и да знају где су ови остатци сакривени.

Најновије вести.

Сабор краљевина Хрватске и Славоније. У седници од 8. (20.) фебр. предстојник одела за правосуђе, Векослав Клајн, поздравља с радошћу идеју бошњачкога заступника, д-ра Ј. Шиловића, да се наиме све новчане глобе, што их изрекну казнени судови, определе у један фонд, из којега би се уредила поправилишта за запуштену и покварену децу и увеле се друге сличне установе, као што је то у Угарској, Енглеској и другде. — Говори и о адвокатском сталежу, кога необично штује. Пошто у Загребу и другим градовима има и сувише адвоката, није се неко време никоме подељивало право адвокатуре. (Нар. заст. Тушкан: Чивутима сте давали, а другима не!) Чивутима се за то даје сталум агенди, што они не иду у државну службу. (Приговор на левици.) Говорник се поноси пријатељством Чивутина Колмара, истиче његове заслуге.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 9. фебруара.

Париз. (Ориг. тел.) У комори изјавио је војни министар, да је генералу Делојеу реформатору артиљерије пошло за руком, да са врло незнатним изменама пушке тако промени, да изврсношћу надмашују све досадање пушке.

Лондон. Генерал Булер јавља, да је непријатељ повукао сву војску северно од Тугеле. Герал Харт посео је Колензо.

Лондон. Сви извештаји јављају, да се непријатељ повлачи на свима убојним линијама

Будимпешта. Вести о болести краљевој у толико су истините, што је краљ био оболео лако од назеба. Но данас се сасма оправио.

Булуморо. Енглеска војска из Родезије заузела је вис код Крокодилпола, коју су Бури посели. Но Бури су је ипак потукли и стерали са виса.

Трговина.

НОВИ САД, 9. (21.) фебруара. Пшеница прве квоће фор. 7·10—— н. Пшеница средња ф. 7·— до — н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н Наполица ф. 6·— до — Јечам нови ф. 5·20—— Зоб ф. 4·60—5 Кукуруз у зрну нови фор. 4·40—60 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 46 фор. Сланина сува 48 фор. дебела пажена 48 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	28—30 нов.	
„ лаки . . .	26—27 нов	

Све од 1 килограма.

Теоци .	26—30 нов. по клгр.
Јагњци	5—12 фор. по пару
Овци .	——— фор. по пару

Стање воде под Новим Садом.

7. фебруара било је	4·04 мет
8 фебруара било је	4·04 мет

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

8. (20.) фебр. 1900.

Пијаца је поред непромењене цене трома била. Млинови су врло умерено куповали. Промет је био 15.000 центи.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

8. (20.) фебр. 1900.

Дукати	11 кр. 43 п
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 28 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	98 кр. 60 п.
Угарска крунска рента	94 кр. 20 п.
Аустријска златна рента	99 кр. 80 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 15 п.
10 фунти стер. мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 52 п

ГОЛУБ

лист за српску младеж са сликама

излази у Сомбору двапут месечно а стаје на целу годину само **2 круне** (изван Аустро-Угарских земаља **3 круне**). Овај омиљени дечји лист ступио је у 22. годину свога живота. И сад га уређује Јован Благојевић, учитељ више дев. школе Сомборске а издаје књижарница **Мил. Каракашевића** у **Сомбору** (Бачка), којој се и претплата шиље. Ово је најјефтинији лист наше омладине и узданице народне. Скупљачи претплатника добивају на 10 скупљених претплатника лист на дар или новац за исти. — Лист се не даје на вересију. Нека је овај стари и омиљени познаник наше омладине топло препоручен свакој српској кући.

14 9 10

Српско народно позориште.

Недељни ред позоришних представа.

У четвртак 10. фебруара први пут: **„Женидба на пробу“.** Шала у 3 чина, за српску позорницу прерадио Петар Крстоношић

У петак 11. фебруара: **„Карлова тетка“.** Шала у 3 чина, написао Тома Брандон.

У недељу 13. фебруара први пут: **„Девојачка клетва“.** Слика из народног живота у 4 чина, с певањем, написао Љубинко, музика од Д Јенка.

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ.

Овим се објављује, да ће се

IV. РЕДОВНА ГЛАВНА СКУПШТИНА

АКЦИОНАРА СРПСКЕ БАНКЕ

одржати

на дан 18. (31.) марта 1900. год. у 3 сата после подне

У ПРОСТОРИЈАМА СРПСКЕ БАНКЕ

са овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Извештај управног одбора о раду и полагање рачуна за 1899. годину.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Одобрење биланца и решавање о давању разрешнице управном и надзорном одбору.
4. Предлог управног одбора о подели добити.
5. Евентуални предлози.
6. Избор 6-це чланова за управни одбор.
7. Избор 1-ог члана за надзорни одбор.

Акционари, који желе учествовати на главној скупштини имају своје акције, у смислу чл. 21. штатута, депоновати најдаље до закључно 10. (23.) марта 1900. год.

у **Загребу** код Српске банке или:
„ **Бањалуци** код Испоставе прив. зем. Банке за Босну и Херцеговину,
„ „ код I. штедионице у Бањалуци,
„ **Беловару** код Беловарске штедионице,
„ „ код Српске кредитне задруге,
„ **Београду** код Београдске задруге,
„ **Брчком** код Испоставе прив. земаљ. банке за Босну и Херцеговину
„ „ код I. штедионице у Брчком,
„ **Броду** код Бродске штедионице,
„ **Вуковару** код Вуковарске штедионице,
„ **В. Кикинди** код Народне привр. банке,
„ „ код I. Штедионице великог кикиндског диштрикта,
„ **Винковци** код Винковачке штедионице,
„ **Вршцу** код Вршачке кредитне банке,
„ **Гор. Ковиљу** код I. Ковиљске штедионице,
„ **Госпићу** код Српске штедионице,
„ **Д. Тузли** код фил. зем. банке за Босну и Херцеговину,
„ **Даљу** код Даљске штедионице,
„ **Ердевику** код Српске штедионице,
„ **Земуну** код Земунске штедионице,
„ „ Трговачке и занатлијске Банке,
„ **Карловцу** код Српске кредитне задруге,
„ **Костајници** код Српске кредитне банке,
у **Коренници** код Српске штедионице,
„ **Мостару** код фил. Земаљске Банке за Босну и Херцеговину,
„ **Митровици** код Митровачке штедионице,
„ **Новом Саду** код Центр. кредитног завода,
„ „ Српске задруге за међусобно помагање и штедњу.
„ **Новој Градишци** код Српске штедионице,
„ **Окучанима** код Српске штедионице,
„ **Осеку** код Српске штедионице,
„ **Оточцу** код Српске кредитне задруге,
„ **Панчеву** код I. панчевачке заједнице за вађевину, као задругу,
„ **Пакрацу** код Српске кредитне задруге,
„ **Руми** код Румске штедионице,
„ **Сарајеву** код Привил. Земаљске Банке за Босну и Херцеговину,
„ **Сентомашу** код I. Сентомашке штедионице,
„ **Ср. Карловцима** код Ср. Карл. Задруге за међ. помагање и штедњу,
„ „ код Нар. Кредитне Банке,
„ **Слуњу** код Српске штедионице,
„ **Сомбору** код Трговачке и занатлиске банке,
„ **Ст. Бечеју** код Бачко-Потиске штедионице,
„ **Ст. Пазови** код Штедионице у Ст. Пазови,
„ **Тур. Бечеју** код Народне штедионице,
„ **Шиду** код Шидске штедионице.

Но акционарима изван Загреба, дозвољено је, у смислу чл. 21. штатута ради олакшице, да 8 дана прије главне скупштине, а то је до закључно 10. (23.) марта о. г., пријаве своје акције управи банке, у коме случају имају пријављене акције собом понети, кад буду долазили на главну скупштину, те их том приликом депоновати.

У Загребу, 14. (26.) фебруара 1900. г. 48 1—1 **Управни одбор.**

ВЕЋ 6. МАРТА

НЕОСПОРНО ПОСЛЕДЊЕ ВУЧЕЊЕ

ВЕЛИКЕ ДОБРОТВОРНЕ ЛУТРИЈЕ

У КОРИСТ

ПОЛИКЛИНИЧКОГ ДРУШТВА (БОЛНИЦЕ)

Главни згодитак 100.000 круна

1 згодитак по 5.000, 1000 круна итд. вредности.

Згодитци исплаћују се и у готовом по одбитку 20%.

Срећке по 1 круну препоручује:

Verwaltuug der grossen Wohlthätigkeits-Lotterie zu Gunsten des Budapester Poliklinische Vereines (Spital), Budapest, IV. Kosuth Lajos utcza 1 sz.

47 2—10

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.